

ÚSTŘEDNÍ BOJ

Svoboda není nikdy zajištěna. Touha po zisku a moci jí strojí vždy nové úklady.

Vytvoření mohutných akciových společností s vysokým počtem laciných akcií, které jsou vlastněny širokými vrstvami pracujících bylo uvítáno ve Spojených státech amerických jako cesta k hospodářské demokracii a jako prostředek účasti velkého počtu prostých občanů na správě a na zisku největších hospodářských kolosů na světě. Akciové společnosti dnes štěpí své akcie stále více tak, aby si je každý mohl koupit, a očekávalo se, že se tak překlene rozpor mezi kapitálem a pracujícím člověkem. Masové vlastnění drobných akcií se stalo jedním z hlavních rysů t.zv. lidového kapitalismu dnešní Ameriky.

Po několikaletých zkušenostech se však ukázaly slabiny tohoto nového pojetí. Drobní majitelé jednotlivých akcií sice měli hlasovací právo a podíl na zisku, ale v praxi se málokdy mohou zúčastnit valného shromáždění akcionářů a buďto svého hlasovacího práva nepoužívají vůbec nebo je přenášejí na správu podniku, jehož jsou podílíky, pomocí formulářů, které jim správa podniku spolu s oznámením valné hromady posílá. Pokud jde o rozhodování v podniku, jsou téměř výlučně odkázáni na zprávy, návrhy a plány, které jim vedení podniku předloží. Dosáhlo se sice toho, že vlastnictví velikých společností, které ovládají hospodářský život Spojených států, se rozptýlilo mezi masy, ale rozhodování se tak nepřesunulo na lid, nýbrž do rukou nejvyšších zaměstnanců těchto společností, t.j. do rukou generálních ředitelů a presidentů, pro které americký slovník má označení »managers«, manažeři. Skupiny těchto hospodářských manažerů jsou rozhodující silou v moderním kapitalistickém hospodářství, ačkoliv nevlastní podniky, které spravují, a ačkoliv jsou formálně volitelní, kontrolovatelní a odvolatelní akcionáři. Faktická moc těchto manažerů, spočívající v držení klíčových posic, které jim umožňují odměňovat přívržence, poškozovat odpůrce, manipulovat s hlasy, volit čas a místo valné hromady, vybírat a upravovat informace o akciové společnosti, je činí prakticky téměř neodvislými od masy akcionářů, kteří společnost vlastní.

Výskyt tohoto manažerismu v hospodářském životě obrací pozornost na podobné jevy i v životě politickém. Zejména v politických stranách se odehrává vytvoření podobně skupiny politických profesionálů, držících klíčové posice v předsednictvu a aparátu strany. Tito nejvyšší funkcionáři a zaměstnanci politických stran, přestože formálně odpovědní členstvu, kontrolovatelní a sesaditelní sjezdem, se stali od členstva prakticky skoro neodvislými z přesné stejných důvodů, které vynesly manažery hospodářské: možnost odměňovat stoupence a poškozovat odpůrce, výlučný přístup k důležitým informacím, možnost censury a úpravy vydávaných informací, možnost manipulace s volební a hlasovací procedurou. Tento manažerismus politický omezuje svobodu občana v demokratických zemích stejně jako manažerismus hospodářský.

Manažerisace veřejného života, t.j. jeho prostoupení skupinami lidí, kteří drží klíčové posice, jež jim dávají takovou moc, že jsou bez ohledu na formální volitelnost a kontrolovatelnost prakticky nezodpovědní a nesaditelní, je největším problémem demokracie. Základní občanské svobody, rozptýlenost manažerských skupin a veřejná diskuse o jejich

egoismu jsou zárukou, že demokracie zvládne i tuto svou slabinu.

Boj demokratů je ztížen tím, že nemusí zápasit jen proti svým vlastním manažerským skupinám, které demokracii omezují. Musí současně vést boj i proti komunistickému světu, který je prototypem společnosti, ve které jedna manažerská skupina — vedoucí skupina komunistické strany — soustředila ve svých rukou veškeré klíčové posice mocenské, politické i hospodářské ve společnosti. Komunistická společnost je centralisovaná manažerská společnost.

Komunističtí manažeři jsou formálně odpovědní členstvu své strany, jím kontrolovatelní a odvolatelní, ale prakticky jsou nekontrolovatelní a nesaditelní přesně z téchže důvodů, byť mnohonásobných, které zajišťují posice decentralisovaných manažerských skupin v demokratické společnosti: možnost odměňovat přívržence a ničit odpůrce, možnost kontrolovat a manipulovat informace, moc upravovat volební pochody ve své straně. A komunistickým manažerům nejde už jen o omezení demokracie, nýbrž o její zničení a o soustředění moci celého světa ve vlastních rukou.

Boj o zajištění svobody proti manažerisaci společnosti je ústředním bojem dnešního dne, který se bojuje po obou stranách Železné opony.

NAŠE VLAST

V ROUŠE BERÁNCŮM

Více než deset let probíhá na čs. vysokých školách povinné školení v marxismu-leninismu. Student, který nesplní požadavky, kladené při předepsaných politických zkouškách, je vyloučen z dalšího studia na vysokých školách bez ohledu na jeho odborné schopnosti. Vedoucí seminářů marxismu-leninismu jsou pečlivě vybíráni a obsah školení předpisován ÚV KSČ. Přednášené učivo je tudíž autoritativní interpretací politiky komunistické strany.

Mezi přednášenými a zkoušenými náměty je i kapitola »Boj za mír«. Kursy marxismu-leninismu na čs. vysokých školách praví:

»Boj za mír je společnou věcí proletariátu, maloburžoasie a uvědomělé inteligence proti zájmům finanční oligarchie. Je to boj na široké lidové frontě proti imperialistické části buržoasie, která si přeje rozpoutání války proti táboru míru vedeného Sovětským svazem. Proletariát jakožto nejpokrokovější třída má nejvlastnější třídní zájem na pokračování boje za mír, nespouštěje s očí své historické třídní cíle. Pro uskutečnění těchto třídních požadavků má boj za mír dvojitý význam:

- 1) taktický — šířením mírové propagandy podlamovat bojovou morálku imperialistických států a oslabovat jejich odhodlání k boji proti »socialistickým zemím«,
- 2) strategický — v příhodné etapě se orgány Světové rady míru i jiné mírové orgány promění ve vedoucí orgány proletářské revoluce« a »pomohou při nastolení diktatury proletariátu«. (Podle poznámek čs. vysokoškolského studenta ze seminářů marxismu-leninismu.)

Není tudíž boj za mír v komunistické koncepci prostředkem koexistence mezi státy s různým společenským zřízením, nýbrž prostředkem rozšíření sovětské diktatury a zničení států, postavených na principu svobodných voleb.

»VEDOUCÍ ÚLOHA«

»Vedoucí silou ve společnosti i ve státě je předvoj dělnické třídy, Komunistická strana Československa.....« (Z návrhu KSČ na novou ústavu.)

Jak se dostala KSČ ke své »vedoucí úloze« v Československu?

Ani dělnictvo ani lid jí touto úlohou nikdy nepověřili; naopak, svobodnému hlasování o svém postavení ve státě se komunistická strana brání ze všeho nejzarytěji.

Oficiální komunistická these zní, že se KSČ v čelo společnosti a státu dostala »historickým pochodem«. Jak vypadal tento »historický pochod« ve skutečnosti?

V předmnichovské republice byla KSČ bezvýznamnou. Byla to strana radikálů, která jednou vyhlášovala sebeurčení národů do roztrhání republiky, po druhé vyhlášovala obranu republiky do roztrhání těla; která jednou viděla v Československu umělý útvar francouzského kapitalismu proti SSSR, po druhé baštu demokracie, chránící SSSR proti fašismu. Její přemety se daly na periferii politiky a její halasení nebylo třeba brát vážně. Za celou dobu »buržoasního útlačku« nebyla KSČ ani na týden zakázána! Až po Mnichově se sama zlikvidovala.

Za německé okupace stála po dvě léta stranou národního odboje. Do národních řad se zapojila teprve po přepadení Sovětského svazu jeho tehdejší zrádným spojencem, a pak se drala všemožně »v čelo mas«. Bojovala odboj ne pro svobodu národa, ale pro své mocenské cíle. Bylo to počínání marné, protože neupřímnost a dvojitá hra komunistů i jejich tajné instrukce a oběžníky byly všenašrodím odbojovým složkám dobře známy. Co KSČ dodalo důležitosti, byla okolnost, že Československo připadlo do sféry, kterou osvobozovala Rudá armáda. Československá vláda v Londýně se musela s KSČ dohodnout ne proto, jaký význam měla tato strana doma, ale proto, že za ní stál Sovětský svaz. A tlak SSSR a podpora Rudé armády dopomohly komunistům k jejich posicím v osvobozené republice, zejména k vládě nad policií.

Po květnu 1945 hlásala KSČ program, který se zdá dnes neuvěřitelný: neodvislost národních výborů od centrálních státních orgánů, podpora drobnému soukromému podnikání, zejména živnostníkům, ústavní zajištění soukromého vlastnictví zemědělské půdy, oddanost demokracii a ideálům Masarykovým a Benešovým — to všechno pod heslem »naši vlastní, československé cesty k socialismu«, která se odříkala diktatury a hlásila se ke spolupráci všech demokratických sil ve státě. Na tento program získala KSČ 38% hlasů ve státě a otevřeným opouštěním tohoto programu je ztrácela.

Když Čs. ústav pro výzkum veřejného mínění ke konci roku 1947 potvrdil, že KSČ podstatně ztratí v nastávajících volbách, zůstalo jí jen jedno východisko: násilí. O tom, že únorový převrat byl násilným pučem, mluví dnes už otevřeně komunisté sami. Ale nepřiznali a nepřiznají, že rozhodující význam v únorových dnech měl ne »ozbrojený lid«, ne »ozbrojené dělnictvo«, ale dobře placení policajti, kteří rozdrtili organizaci bezbranných demokratů dříve, než první oddíly policií vyzbrojených komunistických milicionářů vyšly na ulice.

A policie pak »vedoucí úlohu« KSČ podpírá dodnes. »Historický pochod«, kterým se KSČ dostala k

vládě nad Československem, lze tedy zredukovat na dva činitele: sovětské tanky a revolvery policistů. Ty Československu vládu KSČ vnutily a dodnes jí udržují.

ZA LEPŠÍM ZÍTRKEM

CHYBY, KTERÉ SE STALY

V prvních letech po únoru 1948 bylo Československo zaplaveno slovkami odbojových organizací o tisících členech. Všechny si kladly za úkol porazit komunistický režim a všechny byly odhaleny a potřeny. A dodnes čteme čas od času o tom, jak nové a nové skupiny jsou komunistickou tajnou policií odhaleny a přivedeny před soud. Je proto na čase sestavit krátkou bilanci příčin, které vedou zpravidla ke zmaru odbojových skupin.

Jednou z hlavních příčin je rozsah odbojových skupin. Komunistická společnost je prostoupena donašeči a udavači. Někteří slouží z vlastní vůle, jiní za peníze, ještě jiní z donucení. V každém případě ale je těchto spolupracovníků tajné policie tolik, že odbojová organizace větší než čtyři, pět lidí se vystavuje vysoké pravděpodobnosti prozrazení.

Druhou hlavní příčinou prozrazení odbojových organizací je nepřetržitá činnost. Každá činnost zanechává stopy, a všechny stopy ukazují svým způsobem na toho, kdo je zanechal. Je-li jich mnoho, vedou nakonec k vypátrání původce. Odbojové organizace, které měly úspěch, viděly v něm důvod k zintenzivnění činnosti. Správný postup je spíše opačný — úspěch má být následován přestávkou v činnosti; činnost má být nepravidelná, přerušovaná.

Další nástrahou odbojových skupin byla zejména v prvních letech komunistického režimu všestrannost jejich činnosti. Byly skupiny, které současně organizovaly převody přes hranice, dodávaly zprávy, shromažďovaly zbraně, připravovaly povstání a vydávaly podzemní časopis. Některá z těchto mnohých stránek činnosti musela vzbudit pozornost, a od ní se pak policie krok za krokem dostala k ostatním složkám.

Osudnou se mnoha skupinám stala důvěřivost. Každý z členů odbojové organizace ví, že má mlčet — i vůči svým spolupracovníkům; ale mnohý sám sobě povolil výjimku a svěřil se příteli, děvčeti, známému. Zapomněl, že ten, komu se svěřil, si rovněž povolí výjimky ze svého slibu mlčenlivosti, a že informace tak půjde dál, že zastihne citlivou síť, rozestřenou jako pavučina celou komunistickou společností.

Konečně lze uvést jako příčinu nezdaru mnoha odbojových organizací nedostatečnou techniku odbojové práce. Jsou známy případy, kdy byly vedlo k výsledování celé řady dalších, aniž si kdo z nich všimnul, že je sledován.

Komunistický režim nelze porazit tradičními odbojovými metodami. Je to režim, který je od základu budován tak, aby se znemožnil, zachytil a odstranil. Nesouhlas se zavřenými stránkami komunismu, který se nesmí projevit v rámci zákonů, si musí najít nové, účinné formy projevu v odporu neorganizovaném i organizovaném.

»Jestliže Chruščov říká, že naši vnuci budou žít pod komunismem, naše odpověď budiž, že jeho vnuci budou žít ve svobodě. Jestliže Chruščov říká, že Monroeova doktrína je mrtva, my říkáme, že doktrína svobody platí na celém světě.« (Mistopředseda Spojených států Richard Nixon na sjezdu Republikánské strany dne 28. července 1960.)

»Je neštěstím pro dělnickou třídu, když si vůdcové udělají z vůdcovství dělnictva sinekury, když se celým svým životem a hospodářským a majetkovým založením oddají od dělnické třídy, když se z vůdců dělnické třídy stanou buržoové, když se z nich celým jejich hospodářským založením stanou stejní měšťáci.« (Antonín Zápotočský, řeč v Národním shromáždění; V bojích se zocelila KSČ, str. 263.)

VE STUDENÉ VÁLCE

PO PAŘÍŽI

Ačkoliv již uplynuly měsíce ode dne, kdy měla v Paříži začít a nezačala konference na nejvyšší úrovni, není nadarmo zamyslet se nad důvody, které k ní vedly, a nad příčinami jejího konce.

Sovětský svaz progagoval konferenci velmocí na nejvyšší úrovni, aby na ní ukázal svou sílu. Současně vedení pak chtělo této demonstrace použít ke konsolidaci svého postavení doma a v celém komunistickém bloku. Na Západě vedl k souhlasu dvojí důvod. Pragmatisté se domnívali, že konference může zmenšit nebezpečí atomické války, na niž obě strany jsou připraveny, ale jejíž důsledky žádná strana není s to s jistotou předvídat; a dále věřili, že jednotná fronta západních velmocí udrží Sovětský svaz při nejmenším v dosavadních mezích. Theoreticky se počítalo s tím, že čím více času se dá Sovětům, tím více se sovětská společnost přemění ve společnost neochotnou k obětem a výboji; proto se doporučovalo s dnešním vedením jednat, neprovokovat je a nechat historii, na niž tolik spoléhá, pracovat proti němu.

Když Sovětská delegace odmítla v Paříži jednat, leč ze Spojené státy splní její ultimatum, na Západě se hledalo trojí vysvětlení sovětského chování. Předně se tvrdilo, že incident s U-2 prokázal pro sovětskou i mezinárodní spotřebu, že Sovětský svaz není tak silný a nedotknutelný, jak se od roku 1957 dělal; jít do pařížských jednání s tak nahlodanou pověstí by bývalo bylo netaktické a proto je Chruščov sabotoval. Za druhé se spekulovalo, že se proti Chruščovovu kursu v Sovětském svazu postavila stalinská levice dosud přežívající ve vedení KSSS a že s ní v jedné frontě stály důležité armádní kruhy; Chruščov se této koalici neodvážil postavit. A konečně byl na vysvětlenou uváděn ideologický tlak z Číny trvajícím již nějakou dobu a stále se stupňujícím; dnešní sovětské vedení nechtělo riskovat roztržku s největším spojencem, jež by nemohla zůstat bez následků pro Sovětský svaz samotný.

Málo pozornosti se však věnovalo tomu, že podobné manévry jsou vlastní komunistickému režimu a že jejich příčiny jsou hlubší a cíle dalekosáhlejší. Chruščov ukázal své karty sám, když dal 12. června 1960 uveřejnit v *Pravdě* článek N. Matkovského, připomínající 40. výročí Leninova pamfletu o «Levicovém komunismu». Na první přechtení se zdá, že Chruščov si vypořádává účty s domácí levicí a s čínskými komunisty. Ale jako Lenina bojující proti svým odpůrcům v Internacionále měl zrak upřený na hlavního odpůrce — demokracii, tak se Chruščov přes své sovětské a čínské kritiky dívá na Západ. I jemu jde nakonec o to, jak demokracii podlomit a přemoci.

Hlavní otázka, před kterou po Paříži stojíme, se tudíž rozpadá na tři části. Pro komunisty jde o to, jak nejlépe jednat se Západem, aby komunistických cílů bylo co nejrychleji dosaženo. Dále je třeba prozkoumat, jak opravdu volní jsou komunisté ve výběru method, jichž proti svobodnému světu mohou použít. A konečně co máme dělat my, kdo proti komunismu stojíme a bojujeme?

Komunistická historie je plna sporů a «sporů» o nejlepší způsob zápasu proti svobodnému světu. Od Lenina přes Stalina po Chruščova komunističtí vůdčové mezi sebou zápasili o cestu k vítězství a «vítěznu» cestou proti svobodnému světu byla vždy ta, na které stanul vítěz ve sporech mezi komunistickými frakcemi. Z toho důvodu je tato historie také plna omylů a chyb a sovětsko-nacistické intermezzo je toho nejlepším důkazem. Hlubší důvod je však v tom, že jakkoliv se komunističtí vůdčové povyšují na proroky dějin, každá metoda, které v zápase se svobodným světem užívají, má určité důsledky, jež

OČ JDE

O TRVALÝ MÍR

Kritická vážnost soudobé světové situace, hrozící vypuknutím zničující nukleární války, přivádí každého rozumného člověka k zamyšlení se nad možností odvrácení takové katastrofy.

Jestliže se však někdo ve své snaze o odvrácení nukleární války zastaví na poloviční cestě a jestliže se odtrhne od skutečnosti, dané zejména vnitřně vlastní rozpínavostí Sovětského svazu a Čínské lidové republiky, dospěje nezbytně k «pacifismu». Naproti tomu pacifismus skutečný nesmí nikdy ignorovat reálnou skutečnost, avšak musí zvolit a domyslet takovou cestu, která vede k opravdové záchraně, nikoliv pouze ke přetvoření schování hlavy do písku.

Svět potřebuje pacifismus realistický, nikoliv pouze «pacifismus». A realistický pacifismus vede k závěru, že svět nebude zajištěn před možností nukleární agrese a války, dokud nukleární zbraně všude na světě nebudou pod širokou kontrolou lidem, na základě svobodných voleb. Nejlepší a jedinou prakticky možnou zárukou pro záchranu lidstva před nukleární válkou jest dosažení svobodných voleb všude na světě neboli uplatnění souvislosti atom — svobodné volby jakožto nového, životně důležitého historického požadavku. Pouhý «pacifismus» se však někdy zvrhává až i v úplné poraženectví a vzdání se útočnickovi. Vždyť co jiného je volání některých «pacifistických» skupin po okamžitém odzbrojení a zničení nukleárních zbraní ve svobodné části světa, zatím co «nevtíravě» mlčí o mezinárodní kontrole skutečného odzbrojení v zemích sovětského bloku? Kromě toho pouhý «pacifismus» si neuvědomuje, že ani hypotetické vítězství sovětské diktatury na celém světě bez války by neznamenalo odvrácení nukleární katastrofy, nýbrž by mělo za následek vznik diktátorských frakcí, které ve své bezohledné touze po světovládě by mezi sebou rozpoutaly zničující nukleární válku; tím spíše, že pokračující technologický rozvoj by usnadnil výrobu takových zbraní i lokální diktatuře; tím spíše, že komunistická Čína by byla jedním z vážných zájemců o světovou diktaturu. Jest hrubou ironií, jestliže v zemích sovětského bloku jsou komunističtí funkcionáři poučováni o tom, že «Světová rada míru» plní svůj taktický úkol tím, že podlamuje bojovou morálku nekomunistického světa, zatím co její strategický úkol spočívá v tom, že její dílčí organizace by se staly okamžitým nástrojem komunistické světové revoluce ve vhodné její «etapě»; naproti tomu navenek, ve svobodném světě, je tatáž Světová rada míru vydávána za objektivního příznivce «mírové koexistence» a láká neinformované idealisty, kteří jsou ve skutečnosti zneužíváni těmi, kdo v pozadí «pacifismu» stojí.

Tedy nikoliv «pacifismus», avšak skutečný pacifismus, vedoucí k nezbytnému požadavku svobodných voleb všude na světě jakožto záruky míru.

jsou jen zčásti pod kontrolou komunistů. Odtud pramení ona nejistota, váhání a improvisace, jež se přes všechnu doktrinu a Marxův a Leninův návod vždy vloudí v sovětské počínání. Ospravedlňovat je ve jménu «tvorivého» marxismu-leninismu je pouhé zařikávání.

Komunisté zejména na mezinárodním poli nejsou prostě volní ve výběru svých method. Svobodný svět omezuje jejich volnost. Oč je Západ aktivnější a kdekoliv je aktivnější, svoboda komunistických manévru se úměrně zmenšuje. Tak zvané historické zákony, které ve skutečnosti a v té formě, které komunisté dávají přednost, jsou jen komunistickými manipulacemi, nabývají jiné podoby a vedou jiným směrem. Proto Sovětský svaz vždy uhne, kdykoliv

by mohl být vystaven této zkoušce. Lenin ve svém eseji o komunistické strategii a taktice dal návod, jak to dělat, a sovětská praktičtí ho od té doby nejen dobře studovali, nýbrž také sledovali.

Naposled tomu tak bylo v Paříži. V Paříži byl Sovětský svaz vystaven zkoušce na několika frontách. Berlín a tím celá německá a středoevropská otázka by byly přišly na pořad. Rozpravě o kontrole zbrojení se sovětská delegace nemohla vyhnout, když na ni tak dlouho naléhala. Budoucnost nevyvinutých zemí v Asii a Africe se naráz přesunula do přítomnosti a pařížská konference ji nemohla přehlédnout. V mnoha bodech, na něž se tyto jednotlivé problémy rozpadají, kompromis mezi Západem a Sovětským svazem byl možný. V sovětském vedení však nikdo nezná důsledky, které pro ně může mít kompromis být i v jednom bodě. Je proto velmi pravděpodobné, že všichni komunističtí vůdci se jakéhokoliv vážného jednání a narovnání bojí. Nemohli začít a pak rozbít konferenci, kterou tolik propagovali a na kterou upjali naděje lidí pod svou kontrolou; tím by byli jen zhoršili svou pozici v komunistickém bloku. Proto konferenci zcela v linii leninské taktiky zabránili.

Svým chováním v Paříži však odhalili slabá křídla dnešní komunistické fronty. Na jedné straně nemohou čelit sjednocenému svobodnému světu, když se jim opravdu postaví s pozitivním programem. Na druhé straně nemohou již nedbat přání těch, jež proti jejich vůli pouhým násilím kontrolují. Z toho plyne náš program: v exilu pomáhat tvořit stále živý a průbojný pozitivní program a doma neustávat v tlaku, který komunistům nedopřeje oddechu.

* * *

»SVOBODA« AFRICE

Před půldruhým rokem dala Francie svobodu Guinei a na přání nového presidenta Sékou Touré opustila zemi. Státní aparát se rychle rozpadl a Sékou Touré pozval do země experty z komunistických států, aby Guinei spravovali — a financovali. Dnes řídí komunisté z Východního Německa, Polska, Maďarska, Československa a Číny téměř všechny obory veřejného života od tělovýchovy až po plánování. «Vláda a Národní shromáždění nejsou ničím; existují jen, aby plnily příkazy strany», prohlásil Sékou Touré v září minulého roku.

Československo dodalo experty na organizaci guinejské policie. Přes tuhou cenzuru pronikly v minulém měsíci do světa zprávy o úspěchu tohoto poslání. V Konakře, hlavním městě Guiney, byl proveden první velký politický proces proti »Gaullistickým nepřátelům státu a jejich černošským pomahačům«. Stovky lidí byly zatčeny: od šmelinářů přes nepoctivé státní úředníky až po domácí náboženské vůdce a domorodou mladou inteligenci, jejíž mluvčí Ibrahim Diallo žádal o povolení vytvořit opoziční politickou stranu.

Zatčení byli vyšetřováni ve vojenském táboře Alfa Jaja. Pět z nich bylo umučeno a jejich pozůstatky dodány příbuzným v zapečetěných rakvích. Policie zůstala v domě, až byly rakve zakopány, aby je snad někdo neotevřel. Příbuzní jednoho vězně byli vyzváni, aby si jej vyzvedli; když proně přišli, vládl se po zemi na rukou a po kolenou s přeraženou páteří. Zemřel za tři hodiny. Ibrahim Diallovi byly vytrhány nehty a vyrazeny zuby.

Po tomto vyšetřování bylo 40 zatčených postaveno před tajný »lidový soud«. Sedmnáct bylo odsouzeno k smrti, ostatní k dlouholetým žalářům.

* * *

V červenci udělila Belgie svobodu své kolonii Kongo. Během týdne se nový stát rozložil: armáda se vzbouřila, kmeny na území Katanga vyhlásily samostatný

stát, došlo k masovým útokům na bělochy, kteří byli týráni a zabíjeni, bělošky veřejně znásilňovány. Když se belgická armáda vrátila, aby evakuovala bělochy, prohlásil to »ministrský předseda« Lulumba za agresi a zval střídavě Spojené státy, Sovětský svaz a Spojené národy, aby Belgičany vyhnali ze země. Bezpečnostní rada se rozhodla obsadit zemi vojsky z afrických států a Spojené státy obrovskou leteckou operací je dopravily do země. Odsunem Belgičanů se země naprosto zhroutila: ustala výroba, zásobování potravinami, pitnou vodou a elektřinou, doprava a objevilo se nebezpečí hladu a epidemií. Zatím co Belgičané museli utíkat ze země, Evropané a Američané, dovezení Spojenými národy, se snažili zachránit zemi před morem, hladem a masakry. Tisíce tun potravin bylo dodáno z přebytků Spojených států a zajistilo aspoň minimální dávky potravin ve velkých městech.

Zatím co Spojené národy spravovaly a živily jeho zemi, »ministrský předseda« Lulumba cestoval po Americe, vyhlášoval neutralismus a vyhrožoval, že povolá do země vojska Sovětského svazu, jestli armády Spojených národů neokupují a neporbí Katangu a jestliže jej Spojené státy nezaloží půjčkou dvou miliard dolarů.

(Z výpovědi plukovníka Františka Tišlera, vojenského a leteckého přídelence čs. vyslanectví ve Washingtonu, před senátní komisí pro neamerickou činnost. — Uveřejněno 10. května 1960.)

Richard Arens, šéf úřadu komise: »Pane plukovníku, mohl byste nám stručně vysvětlit, proč jste vstoupil do KSC a proč jste se v ni zhlamal?«

Vstoupil jsem do KSC 2. dubna 1946, a vzhledem k mému předúnorovému členství jsem byl pak považován za starého skalního komunistu. Moje počáteční rozčarování s komunistickou praxí nastalo, když jsem chodil na Vysokou vojenskou školu v Praze. Tam jsem byl svědkem mnoha případů, které mi dokázaly, že komunismus v praxi je velmi odlišný od komunismu v teorii. Byl jsem svědkem početných případů, kdy členové komunistické strany, kteří byli vysokými důstojníky, zneužívali svého postavení k dosažení osobních výhod a zabezpečení svého zaměstnání. Tehdy jsem začal pozorovat to, co Dětilas později popsal ve své knize jako důsledek vzniku nové třídy. Rozčarování, které se dostavilo jako důsledek nehoráznosti, kterých se dopouštěla t.zv. nová třída, počalo otřásat mou vírou v marxismus-leninismus. Moje pochybnosti zesílily v důsledku procesu se Slánským v r. 1952, který vyústil v krvavou čistku v československé straně. Následovala rehabilitace Rajka v Maďarsku a Gomulky v Polsku, ale doznání KSC, že proces se Slánským byl podvod, se nedostavilo, a to jen zvýšilo mé rozčarování. Tyto okolnosti a odhalení Stalina jakož i mocenský boj, který se rozpoutal v Sovětském svazu po Stalinově smrti, rovněž posílily mé zhlamání.

Konečný činitel ale, který vedl k mému rozhodnutí rozejít se s komunismem, byla skutečnost, že po příchodu do Spojených států v srpnu 1955 jsem viděl na vlastní oči, že komunismus v československé praxi zkresloval pravdu o svobodném světě. Čím déle jsem zůstával ve Spojených státech, tím více jsem se přesvědčoval, že — má-li jednotlivec zájem na svobodě, lidské důstojnosti a životu bez teroru — může jej získat jedině ve svobodném světě. Proto jsem se rozhodl zůstat ve Spojených státech, a jak víte, přerušil jsem své svazky s Československem 25. července 1959«.